

**Usmernenie generálneho riaditeľa sekcie vôd
Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o tepelných čerpadlách
a pôsobnosti orgánov štátnej vodnej správy**

Určené: odborom starostlivosti o životné prostredie okresných úradov
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Sekcia vôd
Číslo: 2/2020-4
Bratislava, 08.01.2020

Číslo telefónu: 02/5956 3108

**Čl. 1
Všeobecné ustanovenia**

- (1) Tepelné čerpadlá sú zariadenia, ktoré odoberajú alebo ukladajú teplo z/do okolitého prostredia, ktorým môže byť podzemná alebo povrchová voda, horninové prostredie alebo vzduch. Tepelné čerpadlá pracujú na princípe cyklov kompresie a expanzie a skladajú sa z dvoch okruhov. Primárny okruh zahŕňa samotné tepelné čerpadlo, vonkajšie rozvody na odber alebo ukladanie tepla, vrty, studne na odber podzemnej vody a následné vsakovanie a pod. Sekundárny okruh je vykurovacou/chladiacou sústavou objektu a povoľuje sa spolu s objektom. Tepelné čerpadlá sa skladajú z výparníka, kompresora, kondenzátora a expanzného ventilu, pričom fungujú na rovnakom princípe ako chladnička. Získaný rozdiel v teplotách sa využíva na vykurovanie alebo na chladenie objektu, resp. na ohrev vody.
- (2) Tepelné čerpadlá pre účely tohto usmernenia sa rozdeľujú podľa toho, odkiaľ odoberajú alebo kam ukladajú teplo:
 - a) z/do podzemných vôd,
 - b) z/do horninového prostredia a podzemných vôd,
 - c) z/do povrchových vôd,
 - d) z/do horninového prostredia,
 - e) z/do vzduchu,
 - f) z/do odpadových vôd,
 - g) z/do geotermálnych vôd, prírodných liečivých a minerálnych vôd.
- (3) Predmetom usmernenia nie sú:
 - a) Tepelné čerpadlá podľa článku 1 odseku 2 písm. e) z dôvodu, že žiadnym spôsobom neovplyvňujú stav povrchových a podzemných vôd.
 - b) Tepelné čerpadlá podľa článku 1 odseku 2 písm. g) z dôvodu, že využívanie geotermálnych vôd bude predmetom samostatného usmernenia. Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „vodný zákon“) sú geotermálne vody podzemnými vodami slúžiacimi ako médium na akumuláciu, transport a exploataciu zemského tepla z horninového prostredia. Podľa § 3 písm. e) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „geologický zákon“) je

geotermálna voda podzemnou vodou s minimálnou teplotou v mieste výveru 20°C. Na vody, ktoré sú vyhlásené za prírodné liečivé vody a prírodné minerálne vody sa vzťahuje osobitný predpis (zákon č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Čl. 2

Tepelné čerpadlá, ktoré čerpajú podzemnú vodu na odber/ukladanie tepla a po využití ju odvádzajú späť do podzemných vôd

- (1) Pri tomto type tepelného čerpadla je potrebné uviesť, že podľa § 3 ods. 4 vodného zákona podzemné vody sú prednostne určené na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a na účely, na ktoré je použitie pitnej vody ustanovené osobitným predpisom. Iné použitie podzemných vôd je možné iba pri zachovaní ich prednostného určenia. Podľa § 21 ods. 6 vodného zákona povolenie na odber podzemných vôd a na využívanie energetického potenciálu podzemných vôd nezaručuje odber týchto vôd v povolenom množstve ani v potrebnej kvalite.
- (2) K využívaniu energetického potenciálu podzemných vôd pre tepelné čerpadlá je potrebné povolenie orgánu štátnej vodnej správy podľa § 21 ods. 1 písm. b) bod 1 a § 21 ods. 1 písm. c) vodného zákona. Ak budú vyčerpané podzemné vody následne odvádzané do podzemných vôd iba so zmenenou teplotou, orgán štátnej vodnej správy v povolení určí ukazovateľ teploty vypúšťanej vody. V prípade, ak pri použití tepelného čerpadla bude dochádzať k úprave používanej vody, orgán štátnej vodnej správy musí mať na zreteli § 37 ods. 1 vodného zákona (predchádzajúce zisťovanie) a § 37 ods. 4 vodného zákona - odpadové vody s obsahom znečisťujúcich látok, ktoré nie sú nebezpečné a nie sú uvedené v prílohe č. 1 vodného zákona, možno nepriamo vypúšťať do útvaru podzemnej vody, len ak sa vykonajú účinné opatrenia na obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemných vôd na základe predchádzajúceho zisťovania. Z toho vyplýva, že upravované podzemné vody nie je možné vypúšťať priamo do podzemných vôd. Podľa § 15 ods. 7 písm. g) vodného zákona za vstupy znečisťujúcich látok do podzemných vôd, ktoré možno vyňať podľa odseku 6 sú také vstupy, ktoré nepredstavujú z hľadiska množstva a obsahu akékoľvek súčasné alebo budúce nebezpečenstvo zhoršenia kvality ovplyvnených podzemných vôd.
- (3) V zmysle § 21 ods. 2 vodného zákona sa povolenie na osobitné užívanie vôd, ktoré možno vykonávať len s užívaním vodnej stavby, vydá pred vydaním stavebného povolenia na vodnú stavbu alebo súčasne v spoločnom konaní s povolením na vodné stavby. Podľa § 52 ods. 1 vodného zákona sú čerpacia a vsakovacia studňa pre technológiu tepelných čerpadiel vodnými stavbami.
- (4) Vodoprávnemu konaniu predchádzajú geologické práce podľa § 2 ods. 3 písm. b) bod 2 geologického zákona (podrobný hydrogeologický prieskum), ktoré je oprávnený vykonávať zhotoviteľ geologických prác podľa § 4 geologického zákona. Záverečná správa, ktorá vyhodnotí geologickú úlohu, musí byť vypracovaná v zmysle prílohy č. 7 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon v znení neskorších predpisov a je podkladom pre ďalšie konania (územné konania a vodoprávne konania).
- (5) Vrty realizované pri vykonávaní geologických prác nie sú vodnými stavbami a nepovoľuje ich orgán štátnej vodnej správy. Orgán štátnej vodnej správy dáva vyjadrenie podľa § 28

ods. 2 písm. h) vodného zákona ku geologickým prácam a zemným prácam, ktoré sú vykonávané na inundačných územiach a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov. Zo záverečnej správy geologickej úlohy vyplynie, či geologickými prácami vyhotovené vrty budú zhotoviteľom zlikvidované po splnení svojho účelu, resp. budú zabezpečené tak, aby po technickom vystrojení mohli slúžiť ako čerpacia a vsakovacia studňa pre tepelné čerpadlo, ktoré umožnia osobitné užívanie vôd na základe povolení orgánov štátnej vodnej správy. Druh čerpacej skúšky a dobu jej trvania určí projekt geologickej úlohy (odporúča sa poloprevádzková čerpacia skúška nad 21 dní, STN 73 6614). Nakoľko bude predpokladaný čas trvania čerpacej skúšky pri hydrogeologickom prieskume nad 5 dní, podľa § 21 ods. 1 písm. g) vodného zákona je na čerpanie podzemných vôd a ich vypúšťanie do podzemných vôd potrebné povolenie na osobitné užívanie vôd. Podľa § 12 písm. i) Vyhlášky Slovenského banského úradu č. 89/1988 Zb. o racionálnom využívaní výhradných ložísk, o povoľovaní a ohlasovaní banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom (ďalej len „vyhláška č. 89/1988 Zb.“) sa jednotlivo ohlasuje strojové vŕtanie studní s hĺbkou väčšou ako 30 m, pričom podľa § 10 ods. 1 tejto vyhlášky organizácia (ktorá vykonáva danú činnosť) ohlasuje bankú činnosť a činnosť vykonávanú bankým spôsobom obvodnému bankému úradu.

- (6) Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie, ako orgán štátnej vodnej správy sa vyjadruje podľa § 28 vodného zákona k zámeru vybudovať tepelné čerpadlo, ktoré bude vybudované či už pri rodinnom dome alebo pri inej budove, nakoľko pôsobnosť orgánov štátnej vodnej správy pri vypúšťaní odpadových vôd do podzemných vôd prináleží podľa § 61 písm. a) vodného zákona iba okresnému úradu a nie obci. Okresný úrad ako orgán štátnej vodnej správy vo svojom vyjadrení určí podmienky, za ktorých je možné realizovať daný typ tepelného čerpadla a uvedie všetky obmedzujúce faktory (napr. podzemné vody sú prednostne určené na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou, povolenie na osobitné užívanie vôd bude na dobu určitú a pod.). Odporúčame orgánom štátnej vodnej správy na okresných úradoch, aby informovali obce, že vecná príslušnosť obce podľa § 63 vodného zákona im neprináleží povoľovať tento typ tepelného čerpadla (čerpaciu a vsakovaciu studňu a povolenie na osobitné užívanie vôd) ani pri rodinných domoch.
- (7) Príslušným orgánom štátnej vodnej správy pre vydanie povolenia na osobitné užívanie vôd a stavebného povolenia na čerpacie a vsakovacie studne pre tento typ tepelného čerpadla je okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie. K žiadosti o povolenie na osobitné užívanie vôd a stavebné povolenie je potrebné doložiť:
 - a) záverečnú správu geologickej úlohy a rozhodnutie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o schválení záverečnej správy s výpočtom množstiev podzemnej vody, ak je odber podzemnej vody nad 1 250 m³ mesačne alebo 15 000 m³ ročne; pre ostatné prípady stačí hydrogeologický posudok vypracovaný oprávnenou osobou v zmysle § 4 geologického zákona,
 - b) stanovisko správcu vodohospodársky významných vodných tokov (§ 11 ods. 7 písm. h) vodného zákona),
 - c) stanovisko Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky ako dotknutého orgánu v prípadoch týkajúcich sa ochranných pásiem prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov,
 - d) iné doklady v zmysle § 73 ods. 2 vodného zákona.
- (8) Orgány štátnej vodnej správy v správnom konaní vyhodnotia okruh účastníkov konania a podľa § 73 ods. 5 vodného zákona doručia pozvanie na ústne pojednávanie účastníkom konania a dotknutým orgánom do vlastných rúk najneskôr osem dní, v zložitejších prípadoch 30 dní pred ústnym pojednávaním.

- (9) Orgán štátnej vodnej správy môže povoliť osobitné užívanie vôd a stavebne povoliť čerpaciu a vsakovaciu studňu spolu s potrubím primárneho okruhu tepelného čerpadla. Podľa § 21 ods. 2 vodného zákona sa povolenie na osobitné užívanie vôd vydáva na určitý čas. Podľa § 21 ods. 4 vodného zákona povolenie na odber podzemných vôd možno vydať na desať rokov a povolenie na vypúšťanie odpadových vôd do podzemných vôd sa vydáva najviac na šesť rokov. Podľa § 2 písm. j) vodného zákona odpadovou vodou je voda použitá v obytných, výrobných, poľnohospodárskych, zdravotníckych a iných stavbách a zariadeniach alebo v dopravných prostriedkoch, pokiaľ má po použití zmenenú kvalitu (zloženie alebo teplotu). Na základe uvedeného odporúčame vydávať povolenie na odber podzemných vôd a povolenie na vypúšťanie odpadových vôd jednotne, t. j. na šesť rokov. Po vybudovaní studní – čerpaciej a vsakovacej, budú tieto na základe žiadosti stavebníka skolaudované a dané do užívania.
- (10) Podľa § 6 ods. 5 vodného zákona ten, kto odoberá povrchovú vodu alebo podzemnú vodu z jedného odberného miesta v množstve nad 15 000 m³ ročne alebo nad 1 250 m³ mesačne na uspokojovanie osobných potrieb domácnosti a ten, kto na podnikateľskú činnosť odoberá povrchovú vodu alebo podzemnú vodu alebo využíva osobitné vody, je povinný oznamovať údaje o týchto odberoch a údaje určené v povolení podľa § 21 ods. 2 písm. b) a c) vodného zákona raz ročne poverenej osobe, ktorá ich poskytne správcovi vodohospodársky významných vodných tokov. Podľa § 6 ods. 6 vodného zákona ten, kto vypúšťa odpadové vody alebo osobitné vody do povrchových vôd alebo podzemných vôd v množstve nad 10 000 m³ ročne alebo nad 1 000 m³ mesačne z domácnosti a ten, kto pri podnikateľskej činnosti produkuje a vypúšťa odpadové vody, osobitné vody alebo geotermálne vody do povrchových vôd alebo podzemných vôd, je povinný oznamovať údaje o týchto vypúšťaných vodách a údaje určené v povolení podľa § 21 ods. 2 písm. d) vodného zákona raz ročne poverenej osobe, ktorá ich poskytne správcovi vodohospodársky významných vodných tokov.
- (11) Podľa § 79 ods. 2 vodného zákona sa spoplatňuje odber podzemných vôd v množstve nad 15 000 m³ za kalendárny rok alebo 1 250 m³ za mesiac. Sadzbu poplatku za odber podzemných vôd na energetické využitie ustanovuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 755/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd v znení neskorších predpisov.

Čl. 3

Tepelné čerpadlá, ktoré odoberajú/ukladajú teplo z/do povrchových vôd, pričom sa povrchová voda neodoberá ani nečerpá

- (1) Povrchovými vodami sú v zmysle § 3 ods. 2 vodného zákona vnútrozemské vody okrem podzemných vôd.
- (2) Tento typ tepelného čerpadla odoberá teplo alebo odovzdáva teplo (ak sa využíva na chladenie objektu) povrchových vôd pomocou kovových trubiek alebo plastových hadíc, ktoré sú naplnené médiom na prenos tepla a sú umiestnené vo väčšine prípadov na dne vodného toku, vodnej nádrže, rybníka, jazierka a pod. Pri takomto type tepelného čerpadla sa neodoberá povrchová voda v zmysle § 21 ods. 1 písm. a) bod 1 vodného zákona a nevypúšťa odpadová voda podľa § 21 ods. 1 písm. c) vodného zákona. Orgán štátnej vodnej správy (príslušný okresný úrad) vydáva povolenie podľa § 21 ods. 1 písm. j) vodného zákona na iné osobitné užívanie povrchových vôd. V správnom konaní orgán štátnej vodnej

správy postupuje podľa § 73 vodného zákona, pričom účastníkom konania je vždy správca vodohospodársky významného vodného toku z dôvodu výkonu vodohospodárskeho manažmentu povodia (§ 11 ods. 7 a 9 vodného zákona). Orgán štátnej vodnej správy podľa povahy žiadosti určí známych účastníkov konania, napr. správca vodného toku, vlastník (správca) vodnej nádrže, rybníka, Slovenský rybársky zväz – Rada Žilina (najmä ak sa tepelné čerpadlo bude využívať aj na chladenie objektu a v blízkosti je rybársky revír, atď.).

- (3) Kovové trubky alebo plastové hadice nie sú vo všeobecnosti vodnými stavbami a preto sa nevyužíva § 26 vodného zákona. Tento typ tepelného čerpadla vyžaduje vyjadrenie orgánu štátnej vodnej správy podľa § 28 ods. 2 písm. c) vodného zákona.

Čl. 4

Tepelné čerpadlá, ktoré odoberajú/ukladajú teplo z/do horninového prostredia a podzemnej vody použitím vrtu, pričom sa podzemná voda neodoberá ani nečerpá

- (1) Tepelné čerpadlo odoberá tepelnú energiu z horninového prostredia a z podzemnej vody použitím vertikálneho vrtu, v ktorom je umiestnené v uzatvorených trubkách cirkulujúce médium, pomocou ktorého sa odoberá tepelná energia horninového prostredia a podzemnej vody, resp. v prípade chladenia objektu sa tepelná energia odvádza do horninového prostredia a podzemnej vody. Pri tomto type tepelného čerpadla sa nevyžaduje povolenie orgánu štátnej vodnej správy podľa § 21 ods. 1 vodného zákona, ale je potrebný súhlas podľa § 27 ods. 1 písm. g) vodného zákona. K vydaniu súhlasu si orgán štátnej vodnej správy vyžiada od žiadateľa hydrogeologický posudok vypracovaný oprávnenou osobou v zmysle § 4 geologického zákona.
- (2) Vrty realizované pri vykonávaní geologických prác nie sú vodnými stavbami a nepovoľuje ich orgán štátnej vodnej správy. Orgán štátnej vodnej správy dáva vyjadrenie podľa § 28 ods. 2 písm. h) vodného zákona ku geologickým prácam a zemným prácam, ktoré sú vykonávané na inundačných územiach a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov. Ak budú vrty pre tento typ tepelného čerpadla umiestnené v inundačnom území a v ochrannom pásme vodárenského zdroja, orgán štátnej vodnej správy vydáva súhlas podľa § 27 ods. 1 písm. a) a podľa § 27 ods. 1 písm. g) vodného zákona.
- (3) Podľa § 12 písm. i) vyhlášky č. 89/1988 Zb. sa jednotlivo ohlasuje strojové vrtanie studní s hĺbkou väčšou ako 30 m, pričom podľa § 10 ods. 1 tejto vyhlášky organizácia (ktorá vykonáva danú činnosť) ohlasuje banskú činnosť a činnosť vykonávanú banským spôsobom obvodnému banskému úradu.

Čl. 5

Tepelné čerpadlá, ktoré odoberajú/ukladajú teplo z/do horninového prostredia

- (1) Tepelné čerpadlá, ktoré odoberajú/ukladajú teplo z/do horninového prostredia pomocou trubiek alebo hadíc s médiom umiestnených v plytkom horizonte (napr. pod povrchom záhrady) si nevyžadujú povolenie orgánu štátnej vodnej správy.
- (2) Tento typ tepelného čerpadla podľa miestnych podmienok môže vyžadovať vyjadrenie podľa § 28 ods. 1 alebo ods. 2 písm. c) vodného zákona a súhlas podľa § 27 ods. 1 písm. a) vodného zákona.

Čl. 6

Tepelné čerpadlá, ktoré odoberajú/ukladajú teplo z/do odpadových vôd

Tepelné čerpadlá, ktoré odoberajú alebo ukladajú teplo z/do odpadových vôd vyžadujú vyjadrenie orgánu štátnej vodnej správy podľa § 28 ods. 2 písm. c) vodného zákona a povolenie podľa § 21 ods. 1 písm. j) vodného zákona.

Čl. 7

Zrušovacie ustanovenie

Týmto usmernením sa zrušuje stanovisko Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky č. 9918/2016 zo dňa 23.08.2016 k problematike tepelných čerpadiel typ voda – voda a pôsobnosti orgánov štátnej vodnej správy.

Čl. 8

Účinnosť

Toto usmernenie nadobúda účinnosť dňom jeho vydania.

Ing. Vladimír Novák
generálny riaditeľ sekcie
Ministerstva životného prostredia
Slovenskej republiky